

Makarenko A. Reconciliation agreement and their role in the formalization of sentencing

The problem of formality/discretionary of criminal law is examined in the article. The institute of agreements is analysed about reconciliation in the aspect of correlation of the formal and discretionary principles in addressing enforcement measures. The common regulations of sentencing as requirements is investigated at the level of agreement about reconciliation. Drawn conclusion about declarative character of such agreements in relation to limitation of judge's discretion. Necessary is a specific legislative requirement, which is able to form a special rule sentencing as formalized model. In order to move the domestic justice system model of restorative justice-compensatory mechanism seems necessary to adjust the accounting position of the victim as a means of optimizing the judge's discretion, securing the art. 69² of the Criminal Code of Ukraine «Sentencing in the presence of a reconciliation agreement or a plea».

Key words: formality/discretionary criminal law, judge's discretion, the reconciliation agreement, sentencing.

УДК 346.544.44:631/635-035

*Тетяна Василівна Маланчук,
асистент кафедри цивільно-правових
дисциплін та банківського права
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»*

ПРОБЛЕМИ МАРКУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

В Україні, як альтернатива традиційним продуктам, починає поступово зароджуватися попит на органічні продукти. На полицях українських супермаркетів продукти з написами «екологічно чистий», «без консервантів», «біо», «натуральний» донедавна зустрічалися доволі часто. Виробники, використовуючи вдалий маркетинговий хід, грали на екологічних настроях споживачів. Однак відповідний напис і вища ціна далеко не завжди означали, що продукт насправді відповідає певним стандартам якості.

Органічне виробництво впроваджено у більш ніж 140 країн світу. Там продукти маркуються «еко», «біо», «органік» (залежно від країни). В Україні ж серед виробників усталася назва «органічний продукт», оскільки «еко» та «біо» через надмірне використання на продукції, яка не відповідає своїм характеристикам, втратили довіру серед вітчизняних споживачів.

Аналіз наукової літератури свідчить, що дослідження, присвячені питанням виникнення, становлення та розвитку органічного виробництва в Україні проводилися переважно в розрізі сільськогосподарських наук. Зазначеній проблематиці присвячені праці А. Галяса, М. Капштика, Ю. Бакуна, Ю. Михайлова, С. Галашевського та ін. Але правові аспекти виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції досліджувалися недостатньо.

Метою цієї статті є дослідження проблем маркування органічної сільськогосподарської продукції шляхом аналізу положень Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини».

9 січня 2014 р. набрав чинності Закон України від 3 вересня 2013 р. № 425-VII «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (далі — Закон), який визначає правові та економічні основи виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини. Вказаний Закон визначає органічну продукцію як продукцію, отриману в результаті сертифікованого виробництва. Документ передбачає, зокрема, впровадження системи контролю на всіх етапах виробництва органічної продукції, а також

процедури інспектування та сертифікації її виробництва і переробки. Відповідно до Закону сертифікація такого виробництва може здійснюватися територіальними управліннями Держсільгоспінспекції, а також приватними уповноваженими органами сертифікації.

Закон визначає державну політику у сфері органічного виробництва, спрямовану на розвиток внутрішнього ринку органічної продукції, виробництво органічної продукції високої якості, охорону довкілля, відтворення і раціонального використання природних ресурсів, охорони здоров'я населення, здійснення державного нагляду (контролю) під час виробництва, переробки, маркування, перевезення, зберігання та обігу органічної продукції (сировини) тощо.

Відповідно до ст. 10 Закону центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері оцінки відповідності, призначає органи з оцінки відповідності виробництва органічної продукції (сировини), організовує підготовку та атестацію аудиторів з сертифікації, нагляд за проведенням робіт з оцінки відповідності призначеними органами з оцінки відповідності та здійснює інші повноваження, передбачені Законом України від 17 травня 2001 р. № 2406-III «Про підтвердження відповідності».

Здійснювати виробництво органічної продукції (сировини) має право фізична чи юридична особа будь-якої організаційно-правової форми та будь-якої форми власності, яка пройшла оцінку відповідності виробництва органічної продукції (сировини), отримала сертифікат відповідності та включена до Реєстру виробників органічної продукції (сировини). Таким чином, система державного нагляду (контролю) має забезпечити можливість простежити кожен продукт на стадіях виробництва, зберігання, перевезення та реалізації органічної продукції (сировини) з метою гарантування споживачу відповідності виробленої органічної продукції (сировини) вимогам, встановленим Законом.

Незважаючи на прогресивність вказаного вище Закону, нині більшість його положень залишаються декларативними, оскільки не можуть бути реалізовані без прийняття відповідних підзаконних нормативно-правових актів. Станом на сьогодні не сформовано уповноваженого органу з оцінки відповідності, не створено відповідного реєстру, не визначено графічне зображення Державного логотипу для позначення «органічний продукт».

Як наслідок, можемо зауважити, що адміністративно-правове регулювання виробництва та обігу органічної продукції потребує удосконалення, зокрема, належного нормативно-правового регулювання, що надасть можливість для ефективного здійснення відповідних заходів державного нагляду та контролю у цій сфері.

А поки що споживачам залишається хіба що бути пильними під час вибору сільськогосподарської продукції, знати про відмінність між виробництвом органічної продукції та виробництвом традиційної (неорганічної) продукції, про яку також йдеться у Законі. Тому, щоб не бути обманутим, потрібно звертати увагу на такі дві обов'язкові деталі: маркування продукції як «органічної» та назва сертифікаційного органу, який тестував продукцію. Про це наголошував журналістам директор сертифікаційного органу «Органік стандарт» С. Галашевський на прес-конференції Донецького прес-клубу [1]. Він також пояснив, як можна розпізнати кінцевий органічний продукт на полицях магазину. За його словами, він повинен мати свій паспорт, так званий сертифікат органічного виробництва, який видає той контролюючий орган, що проводить сертифікацію. Крім того, готова продукція також має містити низку обов'язкових позначень, а саме: чітко вказано, що це продукт органічний, за якими стандартами його сертифіковано, хто його сертифікував — зазвичай це або код, або назва сертифікаційної компанії. З цією метою директором «Органік стандарт» було затверджено Інструкцію з приймання органічних продуктів (версія від 1 червня 2011 р.). Ця Інструкція призначена для супермаркетів, торговельних організацій, підприємств, залучених у будь-які торговельні відносини, пов'язані з органічною продукцією. Документ є помічником для персоналу, що задіяний у прийманні органічних продуктів із метою запобігання потрапляння у торговельну мережу органічних

продуктів, що не пройшли процедуру сертифікації, неправильно марковані чи не супроводжуються відповідними документами, що є обов'язковим відповідно до вимог стандартів. Документ розроблений «Органік стандарт» з урахуванням положень та вимог Постанови Ради ЄС № 834/2007, № 889/2008. В Інструкції зазначається, що при прийманні органічних продуктів повинно бути перевірене: маркування, наявний діючий сертифікат, супроводжуючі документи (товаро-транспортна накладна). Також зазначається, яку інформацію повинно містити маркування органічної продукції, зокрема: найменування та адреса оператора і, відповідно, власника або продавця продукту; назва продукту та посилання на органічний метод виробництва; найменування та/або код органу контролю або контролюючої інстанції, під контролем яких знаходиться оператор; відповідну партію товару з обліковою документацією.

У випадку, якщо на маркуванні присутній органічний логотип (євролисток), повинні бути також нанесені на маркуванні такі вказівки: сам логотип (євролисток); кодовий номер контролюючої інстанції або органу контролю, до юрисдикції яких відноситься оператор, який здійснив останню виробничу або підготовчу операцію; місце, де було вирощено сільськогосподарську сировину, з якої складається продукт.

Сертифікат на органічну продукцію — є підтверджуючим документом, що видається акредитованими сертифікаційними органами операторам/переробникам, що є сертифікованими відповідно до вимог Постанови Ради ЄС № 834/2007, № 889/2008 та надає таким виробникам право маркувати цю продукцію як органічну. Цей сертифікат (копія) повинен супроводжувати кожну партію органічної продукції.

Зауважимо, що згадана вище Інструкція не є законодавчим нормативним актом, а тому має суто рекомендаційний характер, і недотримання її положень не може бути підставою для притягнення винних осіб до адміністративно-правової відповідальності. Хоча ст. 11 Закону України встановлює, що державний нагляд (контроль) за виробництвом та обігом органічної продукції (сировини) здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, а система державного нагляду (контролю) має забезпечити можливість простежити кожен продукт на стадіях виробництва, зберігання, перевезення та реалізації органічної продукції (сировини) з метою гарантування споживачу відповідності виробленої органічної продукції (сировини) вимогам, встановленим цим Законом.

Стаття 29 Закону встановлює, що використання державного логотипа та маркування органічної продукції (сировини) для позначення органічних продуктів є обов'язковими. Дозволяється також використання недержавних (приватних) логотипів, запроваджених безпосередньо суб'єктами господарювання, які здійснюють виробництво, реалізацію органічної продукції (сировини), чи їх об'єднаннями. Державний логотип складається з напису «органічний продукт» та відповідного графічного зображення. Не допускається використання напису «органічний продукт» у власних назвах продуктів та торговельних марках при рекламуванні, а також у випадку маркування продукції, яка перебуває на стадії перехідного періоду до органічного виробництва. Використання державного логотипа встановленого зразка та маркування органічної продукції (сировини) здійснюються за наявності відповідного сертифіката. На маркуванні також зазначаються кодові номери органу, який здійснив підтвердження відповідності. Також у п. 6 цієї статті зазначається, що маркування продукції, яка перебуває на стадії перехідного періоду до органічного виробництва, здійснюється з використанням державного логотипа «продукт на стадії переходу до органічного виробництва». На нашу думку, таке маркування призведе до ситуації на кшталт маркування продукції надписом «Без ГМО». Залишається незрозумілим, навіщо маркувати продукцію, яка не є органічною і не отримала відповідного сертифікату, подібним написом. У пункті 6 ст. 30 Закону вказано, що у разі, якщо після закінчення перехідного періоду результати оцінювання незадовільні, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політи-

ки у сфері державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі, за заявою особи, яка виявила намір перейти на органічне виробництво, може продовжити термін перехідного періоду. Тобто результати оцінювання можуть бути незадовільними, а продукція весь цей час маркується як «продукт на стадії переходу до органічного виробництва». Вважаємо, що така ситуація може призвести до певних зловживань з боку виробників, оскільки напис «продукт на стадії переходу до органічного виробництва» несе певне психологічне навантаження, створюючи у споживача відповідні асоціації з «натуральністю» та безпечністю цього продукту порівняно з іншими. Тому пропонуємо виключити абзац 2 з п.6 ст. 29 Закону

На нашу думку, інформація, яку повинно містити маркування органічної продукції, зазначена в Інструкції з приймання органічних продуктів, що затверджена директором «Органік стандарт» С. Галашевським, є більш повною та докладною, а тому вважаємо за необхідне відтворити вказану інформацію в окремому нормативному акті — Порядку маркування органічної продукції.

Щодо проблем і перспектив виробництва та реалізації вітчизняних органічних продуктів харчування слід зазначити, що у Федерації органічного руху щодо екологічних перспектив України налаштовані оптимістично. Відповідно до Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року планується стимулювати ведення органічного сільськогосподарства, створити систему його сертифікації та збільшити показник вирощування органічних культур до 10 % [2]. Проте завідувач сектору міжнародних проектів Інституту агроекології та економіки природокористування НААН України М. Козловська вказує на інші проблеми, на які можновладці не звернули уваги. «В умовах СОТ на всі напрями ринку мали б бути державні програми, і дуже добре було б суспільству поцікавитись, а чи вони є? У нас внутрішній органічний ринок дуже слабкий, дуже мало інформації про переваги цієї продукції» [3].

Рух органічних виробників України розпочав власний проект «Аналіз ринку роздрібної торгівлі органічними продуктами в Україні». На проведеній прес-конференції члени Руху поінформували громадськість, що завданнями проекту стане:

- визначення переліку операторів роздрібної торгівлі, які працюють з органічним сектором;
- аналіз асортименту органічної продукції у спеціалізованих магазинах, мережах роздрібної торгівлі, інтернет-магазинах;
- дослідження представленості органічних продуктів у магазинах (наявність окремих полиць, навігаторів, підкладок, позначок тощо);
- аналіз термінів для позначення органічної продукції («біо», «еко», «органік»), які використовують магазини, щодо їх коректності та відповідності;
- встановлення того, чи є розмежування між органічними продуктами та фермерськими (чітка ідентифікація);
- аналіз рівня обізнаності продавців-консультантів щодо органічної продукції;
- дослідження рівня доступності органічних сертифікатів виробників для пересічного споживача [3].

Спостерігається постійне збільшення попиту на органічні товари і, відповідно, справжні органічні виробники намагаються його задовольнити. Особливо це вдається завдяки постійному активному діалогу безпосередніх виробників органічних продуктів зі споживачами. Цьому сприяють презентації товарів під час проведення виставок, ярмарок у багатьох регіонах України. Як приклад можна навести регулярне проведення у Києві на Контрактовій площі Всеукраїнського Ярмарку органічних продуктів, який організовує Федерація органічного руху України у співробітництві з Всеукраїнською громадською організацією «Жива планета», за підтримки Міністерства аграрної політики та продовольства України та Київської міської державної адміністрації. Під час Ярмарку десятки справжніх сертифікованих органічних ви-

робників пропонують продукцію за досить помірними цінами. Основною метою проведення таких ярмарок є ознайомлення споживачів з органічною продукцією, її перевагами, смаковими якостями.

Список використаних джерел

1. Галашевський С. Прес-конференція Донецького прес-клубу / С. Галашевський [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.pclub.dn.ua/>.
2. Ринок органіки в Україні: стан та перспективи // Агробізнес сьогодні. — 2012. — № 12 (235) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.agrobusiness.com.ua/component/content/article/806>.
3. Прес-конференція «Псевдоорганік чи сертифікований органік? Імена, факти, коментарі» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.antre.kiev.ua/pages/menu.2971.html>.

Маланчук Т. В. Проблеми маркування органічної сільськогосподарської продукції

У статті досліджуються питання щодо проблем належного нормативно-правового регулювання виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції; ефективності державної політики у сфері органічного виробництва; створення відповідної системи контролю на всіх етапах виробництва органічної продукції, а також процедури інспектування та сертифікації її виробництва і переробки; проблеми маркування продукції, яка перебуває на стадії перехідного періоду до органічного виробництва.

Ключові слова: органічне виробництво, органічний продукт, виробники органічної продукції, сертифікація органічної продукції, сертифіковане виробництво, маркування органічної продукції.

Маланчук Т. В. Проблемы маркировки органической сельскохозяйственной продукции

В статье исследуются вопросы, касающиеся проблем надлежащего нормативно-правового регулирования производства и оборота органической сельскохозяйственной продукции; эффективности государственной политики в сфере органического производства; создания соответствующей системы контроля на всех этапах производства органической продукции, а также процедуры инспектирования и сертификации ее производства и переработки; проблемы маркировки продукции, которая находится на стадии переходного периода к органическому производству.

Ключевые слова: органическое производство, органический продукт, производители органической продукции, сертификация органической продукции, сертифицированное производство, маркировка органической продукции.

Malanchuk T. Marking problems of organic agricultural products

Issues of proper normative and legal regulation of production and turnover of organic agricultural products; efficiency of state policy in the sphere of organic production; development of the appropriate control system at all stages of organic products manufacture and also procedure of inspection and certification of its manufacture and processing are under investigation in the article. Problems of marking of organic agricultural products by means of provisions analysis of the Law of Ukraine On production and turnover of organic agricultural products and raw materials (hereinafter referred to as Law), including the problems of marking the products being at transition stage to organic production were considered. In particular, it is stated in the Law that marking the products being at transition stage to organic production is performed using state logotype «product at transition stage to organic production». We think that such situation can cause certain misuses on the part of producers as note «product at transition stage to organic production» has certain psychological stress creating in consumer the appropriate associations with «naturalness» and safety of this product in comparison to others. It was established that despite of progressiveness of the Law the majority of its provisions remain declarative as they can't be implemented without adoption of proper sublegal normative and legal acts. Nowadays no the authorized body for conformity assessment was formed, no proper register was created, no graphic image of state logotype for marking «organic product» was determined. Thus, the author made a conclusion that administrative and legal regulation of production and turnover of organic products needs to be improved, especially of proper normative and legal regulation that will enable effective implementation of the corresponding measures of state supervision and control in this sphere.

Key words: organic production, organic product, manufacturers of organic products, certification of organic products, certificated production, marking of organic products.